

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ОСВІТИ

УДК 373.24.06

DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2022.84.2>**І. В. Аפרєлева**кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методики дошкільної освіти
Харківської гуманітарно-педагогічної академії**Ю. В. Сирова**кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методики дошкільної освіти
Харківської гуманітарно-педагогічної академії

СУЧАСНІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА ЗДО ТА СІМ'Ї

У статті розкрито окремі питання організації партнерської взаємодії родин вихованців та педагогів у педагогічній роботі в умовах закладу дошкільної освіти. Наголошено на важливості участі батьків для якісного забезпечення освітнього процесу закладу дошкільної освіти на засадах педагогічного партнерства. Встановлено, що педагогічне партнерство педагогів і батьків дітей дошкільного віку здійснюється в основному через: залучення батьків до педагогічного процесу; розширення сфери участі батьків в організації життя освітнього закладу; перебування батьків на заняттях у зручний для них час; створення умов для творчої самореалізації педагогів, батьків, дітей; інформаційно-педагогічні матеріали, програми спільної діяльності дітей і батьків; об'єднання зусиль педагога і батьків до спільної діяльності з виховання та розвитку дитини: прояв розуміння, терпимості і такту у вихованні і навчанні дитини, повагу сім'ї та освітнього закладу один до одного. В ході наукового пошуку визначено дієві способи налагодження співпраці педагогів та батьків: Для розв'язання питань гармонійного виховання дітей дошкільного віку вихователі використовують як традиційні так і інноваційні форми співробітництва з родинами. Визначено, що основною метою запровадження тієї чи іншої форми педагогічного партнерства є встановлення довірливих відносин між дітьми, батьками і педагогами, об'єднання їх в одну команду для спільного їх розв'язання. Проаналізовано сучасну класифікацію форм взаємодії з батьками, викладену в освітній програмі для дітей від 2 до 7 років «Дитина». Встановлено, що сучасними формами взаємодії з батьками є інформаційно-просвітницькі, індивідуальні, групові, творчі, інформаційно-комунікативні форми. Репрезентовано зіставний аналіз інтеграції найпоширеніших форм співпраці з родинами з формами і методами партнерської взаємодії. Встановлено, що добір форм роботи з батьками має відбуватися з урахуванням культурних, соціально-економічних соціально-психологічних умов, ціннісних орієнтацій батьків та можливостей закладу дошкільної освіти. Рекомендовано надавати перевагу формам та методам, що гуртуються на діалоговому спілкуванні.

Важливою умовою реалізації описаних форм спільної роботи з батьками у вихованні дитини визначено готовність учасників цього процесу, педагогів і батьків, до взаємодії на засадах партнерства.

Ключові слова: партнерська взаємодія, педагоги, батьки вихованців, форми, методи партнерської взаємодії.

Постановка проблеми. Одним із визначальних напрямів реформування національної української освіти окреслено організацію співвідповідальності за навчання всіх його учасників і зацікавлених інституцій. Стійкі процеси демократизації освіти впливають на зростання ролі співпраці закладів дошкільної освіти із сім'ями, та розширюють права батьків на спільне вирішення питань організації освітнього процесу.

Першим соціальним інститутом, з яким взаємодіє людина, є сім'я. Для дошкільнят батьки є авто-

ритетом, прикладом для наслідування. Українська педагогічна традиція відводить сім'ї важливу роль у вихованні дитини, особливо дошкільного віку. Етнокультурне значення батьківства зазвичай пов'язують з тим, за допомогою сім'ї реалізуються цілі й засоби виховання, які сприяють залученню дитини до культурних і духовних цінностей суспільства, а також інтеграції дитини в соціум.

Незважаючи на добре відомий і багаторазово доведений факт, що сім'я та дитячий садок як первинні соціальні виховні інститути здатні

забезпечувати повноту та цілісність соціально-педагогічного та культурно-освітнього середовища для життя, розвитку та самореалізації дитини, розбіжності та конфлікти між педагогами закладів дошкільної освіти та батьками виникають досить часто. Проблема взаємодії суспільного та сімейного інститутів виховання на сучасному етапі стоїть досить гостро.

В оновленому Базовому компоненті дошкільної освіти (2021) зазначено, що освітній процес повинен бути спрямованим на забезпечення партнерської взаємодії закладів дошкільної освіти та всіх суб'єктів освітньої діяльності, адже сім'я виступає дієвим, моделюючим, соціальним, культурним, комунікативним інститутом навчання, виховання і самореалізації особистості. Взаємодія закладів дошкільної освіти з родинами як учасниками освітнього процесу повинна спрямовуватися на формування високого рівня психологічної культури всіх учасників освітнього процесу і на рівні знань та настанов, і на рівні повсякденного спілкування [2].

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Важливість участі батьків для якісного забезпечення освітнього процесу закладу дошкільної освіти підкреслюється в наукових працях Т. Алексеєнко, Г. Беленької, О. Безсонової, С. Деніжної, Н. Каньоси, Б. Ковбас, І. Кондратець, В. Костів, Н. Кравчук, Т. Кротової, Л. Любчак, А. Марушенко, І. Молодущіної, В. Постоного, О. Рудік, М. Сови та ін. В дослідженнях науковців визначено напрями діяльності закладу дошкільної освіти з сім'ями; розкрито мету та завдання співробітництва педагогічного колективу та членів родини, охарактеризовано традиційні та інформаційні форми взаємодії з батьками.

Проте враховуючи значні зміни в освіті та інституті батьківства питання взаємозв'язку родини вихованців та закладу дошкільної освіти набувають нового соціального звучання. Останнім часом у педагогічному дискурсі все частіше звучать питання щодо новітніх підходів до педагогічної співпраці педагогів з батьками, так званої педагогіки партнерства.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є теоретично обґрунтувати сучасні форми та методи соціально-педагогічної роботи з родинами вихованців, що гуртуються на засадах партнерської педагогіки.

Для підвищення якості дошкільної освіти необхідно побудувати соціально-педагогічне партнерство дошкільної освітньої організації, соціальних освітніх та культурних інститутів і сім'ї. Дані взаємини мають бути засновані на співробітництві, співдружності, взаємодопомозі, що призведе до підвищення якості освітніх послуг [1].

В ході наукового пошуку встановлено, що педагогічне партнерство педагогів і батьків дітей дошкільного віку здійснюється в основному через:

- залучення батьків до педагогічного процесу;
- розширення сфери участі батьків в організації життя освітнього закладу;
- перебування батьків на заняттях у зручний для них час;

- створення умов для творчої самореалізації педагогів, батьків, дітей;

- інформаційно-педагогічні матеріали, виставки дитячих робіт, які дозволяють батькам ближче познайомитися зі специфікою установи, знайомлять їх з освітньо-виховним середовищем;

- різноманітні програми спільної діяльності дітей і батьків;

- об'єднання зусиль педагога і батьків до спільної діяльності з виховання та розвитку дитини: ці відносини слід розглядати як мистецтво діалогу дорослих з конкретною дитиною на основі знання психічних особливостей його віку, враховуючи інтереси, здібності та попередній досвід дитини;

- прояв розуміння, терпимості і такту у вихованні і навчанні дитини, прагнення враховувати її інтереси, не ігноруючи почуття та емоції;

- повага сім'ї та освітнього закладу один до одного [3].

Для розв'язання питань гармонійного виховання дітей дошкільного віку вихователі використовують як традиційні так і інноваційні форми співробітництва з родинами. Основна мета запровадження тієї чи іншої форми педагогічного партнерства полягає у встановленні довірливих відносин між дітьми, батьками і педагогами, об'єднання їх в одну команду, формування потреби ділитися один з одним своїми проблемами і спільно розв'язувати їх.

Аналіз теоретичних досліджень у сфері освіти, досвіду її реалізації в сучасній вітчизняній та зарубіжній практиці дозволяє визначити первинні форми взаємодії родини та дошкільного закладу: загальні батьківські збори; батьківські конференції; групові збори батьків та представників дошкільних закладів; вечори питань та відповідей зі спеціалістами дошкільного виховання; індивідуальні консультації, бесіди; свята, ранки; анкетування. Також сучасними формами взаємодії дитячого садка із сім'єю можна назвати сімейний клуб, майстер-клас, створення сайту, дитячий проект, виставки та інші [1].

Оновлену сучасну класифікацію форм взаємодії з батьками представлено в освітній програмі для дітей від 2 до 7 років «Дитина», яка відповідає вимогам Базового компоненту дошкільної освіти 2021 року. В розділі «Родини вихованців і дитячий садок: єдність мети, варіативність засобів» означена така класифікація: інформаційно-просвітницькі, індивідуальні, групові, творчі, інформаційно-комунікативні [4].

Інформаційно-просвітницькі форми роботи охарактеризовано, як форми надання інформації для членів родин (про загальні особливості певних вікових категорій та загальні показники компетентності дитини певної вікової категорії у різних сферах) у формі енциклопедично-літературного матеріалу до певного тематичного блоку із дидактичними вправами і завданнями для спільного розв'язування з дітьми, психолого-педагогічних рекомендацій, порад спеціалістів (вихователя-методиста, практичного психолога, лікаря, учителя-логопеда, музичного керівника, інструктора з

фізичного виховання, вихователя з образотворчої діяльності тощо); забезпечення зворотного зв'язку: «Батьківські віконечка», «Батьківське автоінтерв'ю», «Родинний меседж», «Святковий фітбек», «Родинний кейс», «Родинний часопис», «Батьківські стіннівки», «Скринька пропозицій», опитувальники та анкети; організація роботи бібліотеки просвітницького психолого-педагогічного спрямування: «Родинні читання», «Букросинг», «Кишенькова бібліотека», «Психологічний пресрейліз», «Педагогічно-літературний дайджест», інформаційні листівки, флаєри.

До індивідуальних форм взаємодії з батьками відносять форми взаємодії, які охоплюють консультації й бесіди, індивідуальні листи до батьків, відвідування педагогами своїх вихованців удома, телефонний зв'язок, вступне анкетування (для «новеньких»), попередні візити батьків з дітьми до закладу дошкільної освіти. Кредо в організації індивідуальної роботи з членами родин: «Ти не один: допоможи я, досвід інших батьків, поради видатних педагогів і психологів».

Групові форми взаємодії з батьками охарактеризовано з позиції створення умов для систематичної психолого-педагогічної просвіти (батьківський всеобуч; родинне віче; школи свідомого батьківства, молодих батьків, батьків-порадників, родинних ініціатив тощо; клуби батьків-ентузіастів, родинного читання, взаємодопомоги, родинної мудрості, бабусь і дідусів; студії: «Родинний кінозал», «Арт-практики», «Психологічний меридіан», «Виховний волонтер»; гуртки за інтересами тощо); проведення заходів, завданням яких є спільне обговорення питань виховання й розвитку дітей, вироблення загальних стратегій, обмін досвідом і міркуваннями (батьківські (не)конференції, тематичні зустрічі за круглим столом, педагогічні брифінги, «Зустріч у педагогічному мегаполісі», педагогічні мости, «Педагогічна навколосвітка» з питань виховання дітей, ділові та рольові ігри, плейбеки (ситуаційно-психологічні театри), дебати, дискусії, педагогічні квести, педагогічні аукціони («Перлинки досвіду»), «Самоосвітній вернісаж», вечори запитань і відповідей, неформальні бесіди-знайомства у форматі «тиха розмова», родинні колоквиуми (співбесіди), зустрічі з цікавими людьми (хакатони), тренінги, коучинги, воркшопи (робочі майстерні), ярмарки, педагогічні турніри, педагогічні брейринги (ток-ринги), панорами родинної творчості, презентаційний меседж «А я роблю так...», родинні бенефіси, педагогічні читання (рефлексійний дайджест, педагогічна бібліотека), виставки педагогічних новинок, дні самоврядування, дні відкритих дверей, дні вихідного відпочинку (п'ятничні екскурсії), рефлексійне коло, педагогічне чаювання.

До творчих форм взаємодії з батьками відносять форми, у яких беруть участь члени родини, діти, педагоги. Умовно серед них можна виділити проекти (короткотривалі, довготривалі), спільні святкові ранки й розваги дітей і дорослих, пізнавально-розважальні заходи (педагогічний вояж «Так виховують у світі!», «Родинні арабески», «Родинний дивертисмент», «Родинні батли,

флешмоби»), тематичні, благодійні акції, виставки, тематичні тижні.

Творчі мініпроекти передбачають спільні дії дітей і дорослих, результатом яких стає певний творчий продукт. Наприклад: «Бібліотечка» – добір художніх творів з певної теми; «Поетична скарбничка» – складання віршів разом із дітьми, придумування віршованої небилиці; «Творча скарбничка» – створення казки (за початком або сюжетом потішки, мирилки, лічилки, віршика); «Літературна скарбничка» – придумування нової кінцівки до казки, інших героїв до знайомої казки («Салат казок), зміни подій у знайомій казці, створення казок з предметами побуту («Нічні пригоди»), казок за початком: («Їхав якимось...», «Були собі дід і баба...», «Жили собі король з королевою», «Двоє котиків веселили»); «Сімейний вернісаж» – малювання з дитиною за задумом або за сюжетом художніх творів; нове життя старих фотографій; перформенси з репродукціями відомих художників (сюжетні, портретні); «Сімейна ігротека» – придумування дидактичних (інтелектуальних, рухливих, психогімнастичних) ігор; «Сімейні таланти» – виготовлення саморобок; «Родове дерево» – створення сімейних альбомів, книжок, родинних газет (стіннівок), макетів тощо.

Інформаційно-комунікаційні форми взаємодії з батьками забезпечують заочний (онлайн) характер спілкування (сайт, блог, вібер-група, методичний навчальний чат, вебконференція, онлайн-педагогічний марафон (з виконанням домашніх завдань)).

Важливо при плануванні будь-якої форми взаємодії робити проєкцію на малюка – у чому він виграє, що отримає, чим збагатиться. Важливо рефлексувати (усвідомлювати, аналізувати, оцінювати): коефіцієнт корисної дії витрачених зусиль і отриманих результат, власні відчуття та реакції на певні ситуації; власну здатність до емпатії; свою спроможність любити вихованців «двадцять чотири години на добу» (С. Ладивір) у діях і думках, показуючи батькам відповідну модель ставлення до дитини й наповнення її душі добротою і красою, свою готовність міняти певні переконання відносно взаємодії з батьками, ставлячи в пріоритет інтереси дитини [4].

На думку авторів означена класифікація доволі дієва і перевірена часом. Загалом вона забезпечує чіткість і глибину перспективного й календарного планування, сприяє всебічному підвищенню психолого-педагогічної культури батьків різними засобами, урізноманітнює формат спілкування з членами родин, мобільна, позаяк відкрита для нових форм взаємодії з батьками.

В межах дослідження доцільно проаналізувати інтеграцію найпоширеніших форми співпраці з родинами з формами і методами партнерської взаємодії. Дані зіставного аналізу представлено у вигляді структурованої таблиці 1.

Представлені форми роботи з батьками допомагають подолати бар'єр недовіри і пасивності, заслужити довіру батьків, а також дати їм можливість отримувати новий досвід в усвідомленні їхньої ролі у вихованні і навчанні дитини.

**Інтеграція реалізації форм і методів партнерської взаємодії
з класичними формами співпраці ЗДО з родинами**

Класичні форми взаємодії з батьками	Форми та методи реалізації партнерської взаємодії
1	2
Батьківські збори	<p>«Акваріум». Технологія «Акваріум» – це різновид дискусії. При її реалізації відбувається усвідомлення протиріч, пов'язаних з обговорюваною проблемою, а також осмислення різних підходів до рішення та виявлення найбільш конструктивного варіанта. Учасники батьківських зборів поділяються на дві команди. Перша їх займається вирішенням будь-якої проблеми. Це активні учасники зборів, їм дається завдання – наприклад, «вгадати способи прикраси ділянки дитячого садка у зимовий період»; «як відмовити дитині в прохання купити чергову іграшку»; «статеве виховання у ранньому віці»; «профілактика простудних захворювань у зимовий період» і т.д. Друга команда батьків у цей час спостерігає за діями членів першої команди та записує свої зауваження щодо процесу їх роботи. Після закінчення виконання завдання проводиться обговорення результатів, а потім члени двох команд змінюються ролями. Час роботи: 10-15 хвилин. Цей прийом дає можливість побачити батьків групи з боку, побачити, як вони спілкуються, як реагують на чужу думку, як залагоджують назріваючий конфлікт, як аргументують свою думку і які докази своєї правоти наводять і таке інше.</p> <p>«Ділова гра» – ефективна в тому випадку, якщо батьки мають достатні знання щодо проблеми, що відображається у грі. Ділова гра передбачає велику попередню роботу, в якій батьки отримують необхідні знання через різні форми, методи та засоби: наочну агітацію, тематичні виставки, консультації, бесіди, обговорення. Якщо така попередня робота не проведена, то доцільно ділову гру запланувати як частину заходу, відведеного на закріплення отриманих знань із проблеми. Заздалегідь готуються картки з питаннями чи описами 2 – 3 педагогічних ситуацій щодо проблеми. Столи необхідні розставити, щоб сформувалося 2 чи 3 команди по 4-5 осіб учасників ділової гри. Батьки за бажанням розсаджуються за столи, і цим відразу визначаються команди учасників. Одна з команд – експерти – це найбільше компетентні педагоги із запропонованої проблеми. Кожній команді вручається картка, вибирається капітан, який оголошуватиме загальний висновок команди після завершення роботи над завданням. Командам дається час для підготовки рішення, потім заслуховуються відповіді. Порядок відповідей визначається жеребом капітанів. Ділові ігри для роботи з батьками бувають наступних видів: імітаційні, де здійснюється копіювання з наступним аналізом; організаційно-діяльні. Учасники цих ігор моделюють раніше невідомий зміст діяльності з певної теми; ігри-тренінги. Це вправи, що закріплюють ті чи інші навички; ігри проєктивні, в яких складається власний проєкт, алгоритм будь-яких дій, план діяльності та здійснюється захист запропонованого проєкту. Прикладом проєктивних ігор може бути тема: «Як організувати режим дня дитини вдома?». При організації та проведенні ділової гри роль керівника гри (педагога) різна – до гри він інструктор, у процесі її проведення – фасилітатор, на останньому етапі – керівник дискусії.</p> <p>«Мозковий штурм» – можлива за умови, коли батьки мають достатньо знань із проблеми. Це один із методичних прийомів, що сприяє розвитку практичних навичок, творчості, вироблення правильної точки зору певні питання педагогічної теорії та практики. Цей прийом зручно використовуватиме прийняття рішень з певної проблеми. Педагог має добре продумати питання, щоб відповіді були короткими, лаконічними. Перевага надається відповідям-фантазіям, відповідям осяянням. Забороняється критика ідей, їхня оцінка. Тривалість мозкового штурму 15-30 хвилин. Потім слід обговорення висловлених ідей.</p> <p>«Метод ментальних карт (автор Тоні Бьюзен)». На кожному столі розміщується лист ватману, кольорові олівці, фломастери. Побачивши чистого білого листа мозок починає активізуватися, а кольорові олівці підводять до того, що хочеться взяти та почати щось малювати в центрі паперу. Рука малює кружальце, а мозок уже перебирає варіанти малюнка та підписи центрального образу – щоб він там усеєдині намалював і написав і олівцем якогось кольору, а краще трьома різними квіти. Завданням кожної команди – відібрати найкращий варіант для вибраної теми і запхати його в цей гурток. Таке візуальне фіксування проблеми, що сприяє знаходженню нетривіальних шляхів її рішення, що полегшує виклад, допомагає зафіксувати все на папері, як послідовність певних процесів. Столи бажано поставити так, щоб виділилися 2-3 команди. У кожній команді вибирається капітан, який викладатиме вирішення проблеми. Кожній команді видають картки, у яких описано педагогічні ситуації. Дається час для обмірковування рішень. Усі команди відповідають на ті самі питання та вирішують одну й ту саму проблему.</p> <p>«Семінар-спілкування». Для цієї форми роботи необхідно заздалегідь продумати список питань. Цей перелік доцільно пов'язати із темою батьківських зборів, можливо, з професійною діяльністю батьків, зі своїми віковими особливостями, можна враховувати і інші фактори. Все залежить від поставленої мети. Запитань має бути не більше ніж 7-10. Кожен учасник отримує невеликі смужки паперу. Їхня кількість відповідає числу питань. Педагог читає перше запитання, всі учасники ставлять на одній зі смужок цифру 1 і записують свою відповідь на запитання. Аналогічно записуються відповіді на всі інші питання. На наступному етапі батьки діляться на групи з питань. Кожна група обирає одну картку, на якій записано питання, та збирає усі відповіді під цим номером. Потім отримані відповіді систематизуються, та отримана інформація записується на картку. Після обговорення кожна група зачитує отриману інформацію з питання для всіх учасників. У такій ситуації ніхто не боїться відповідати, думка кожного знаходить відображення. Це особливо важливо на батьківських зборах, коли багато хто батьки відчувають почуття непевності чи незручності. Отриманий таким чином матеріал може допомогти вихователю організувати подальшу роботу всіх учасників відповідно до їх побажаннями та запитями.</p> <p>«Тренінг». Тренінг – (англ. training від train – навчати, виховувати). Під час проведення тренінгу широко використовуються педагогічні ситуації, роздатковий матеріал, технічні засоби навчання. Основні принципи використання елементів тренінгу на батьківському зборі: довірче та відверте спілкування, відкритість, безпосередність.</p> <p>«Семінари-практикуми». Батьки, особливо молоді, мають потребу в придбанні практичних навичок виховання дітей. Їх доцільно запрошувати на семінари-практикуми. Ця форма роботи дає можливість розповісти про способи й прийоми навчання й показати їх: як читати книгу, розглядати ілюстрації, розмовляти про прочитане, як готувати руку дитини до письма, як вправляти артикуляційний апарат.</p>

Продовження таблиці 1

1	2
Групові консультації	<p>«Батьківські клуби». На відміну від батьківських зборів, в основі яких навчально-повчальна форма спілкування, клуб буде відносини з родиною на принципах добровільності, особистої зацікавленості. У такому клубі людей поєднує загальна проблема й спільні пошуки оптимальних форм допомоги дитині. Тематика зустрічей формулюється й запитується батьками. Сімейні клуби – динамічні структури. Вони можуть зливатися в один великий клуб або дробитися на більш дрібні, – все залежить від тематики зустрічі й задуму організаторів. Завдання батьківського клубу: згуртувати батьківський колектив; надати дієву всебічну допомогу з питань, що хвилюють батьків; підвищувати педагогічну обізнаність батьків; здійснювати обмін кращим досвідом сімейного виховання; активізувати творчу, суспільну активність батьків; зближувати батьківську громаду та ЗДО для досягнення єдиної мети у вихованні, навчанні й розвитку дошкільників.</p> <p>«Педагогічні вітальні». Це нові цікаві й ефективні форми співпраці з батьками, що призначені для людей, які об'єднані загальною проблемою. За результатами анкетувань батьків вихованців умовно поділяють на мікрогрупи, після чого методична служба ЗДО складає орієнтовний план роботи кожної мікрогрупи. Така робота передбачає як теоретичне ознайомлення з проблемою, так і практичне розв'язання конкретних ситуацій (наприклад, програвання ситуацій самими батьками). Ефективною є паралельна робота з дітьми за цією самою проблемою. На цій основі можливо реально виявити позицію дитини і дорослого. Іноді робота тренінгової групи передбачає серію занять-практикумів.</p> <p>«Школа батьків» – це форма психолого педагогічної освіти батьків. Він озброює їх необхідними знаннями, основами педагогічної культури, знайомить з актуальними питаннями виховання з урахуванням віку і запитів батьків, сприяє встановленню контактів батьків з громадськістю, сім'ї з навчальним закладом, а також взаємодії батьків і викладачів у виховній роботі. Програма школи для батьків складається педагогом з урахуванням контингенту дітей групи та їх батьків. Форми організації занять досить різноманітні: лекції, педагогічні дискусії, бесіди, практикуми, конференції для батьків і т.д.</p> <p>«Консультаційні центри на базі ЗДО» для батьків або осіб, які їх замінюють, і дітей, яких виховують в умовах сім'ї. Метою діяльності консультаційного центру є надання психолого-педагогічної допомоги батькам, які не мають змогу регулярно спілкуватися з педагогами, практичними психологами та іншими фахівцями, які працюють у закладі дошкільної освіти. Основне завдання фахівців, які працюють із батьками в консультаційних центрах: допомогти батькам грамотно оцінити розвиток дитини з урахуванням вікових особливостей, надати необхідні рекомендації, щодо виховання дитини. Форми взаємодії з батькам у консультаційному центрі у організація лекторіїв, теоретичних і практичних семінарів, індивідуальних і групових консультацій для батьків, або осіб, які їх замінюють; у проведення занять з дітьми; організація заочного консультування через листування, у телефонному режимі, через організацію роботи сайту ЗДО. Роботу в консультаційному центрі здійснюють спеціалісти різного профілю: вихователь-методист, практичний психолог, учитель-логопед, інструктор з фізичного виховання, медична сестра або лікар-педіатр (якщо існує така можливість) та ін.</p> <p>«Онлайн-семінар» (веб-конференція, вебінар, англ. webinar) різновид веб-конференції, проведення онлайн-зустріч або презентацій через Інтернет у режимі реального часу. Під час веб-конференції кожен із учасників перебуває біля свого комп'ютера, а зв'язок між ними підтримується через Інтернет за допомогою програми, що завантажується, встановленого на комп'ютері кожного учасника або через веб-програму.</p> <p>«Вебінар (англ. web + seminar)» – це віртуальний семінар, організований за допомогою інтернет-технологій. Він включає в себе виступ на певну тему і наступну за ним дискусію віддаленому режимі через Інтернет з використанням відповідних технічних засобів (програмне забезпечення для проведення вебінарів, а також навушники та мікрофон).</p> <p>«Чат, чаттер» – засіб обміну повідомленнями через комп'ютерну мережу режим реального часу. Під словом чат зазвичай розуміється групове. спілкування, хоча до них можна віднести і обмін текстом «один на один» за допомогою програм миттєвого обміну повідомленнями.</p>
Індивідуальні консультації	<p>«Педагогічні бесіди з батьками». Мета таких бесід – надання батькам своєчасно наданій допомозі з того чи іншого питання виховання. Бесіда може виникати стихійно з ініціативи та батьків і педагога.</p> <p>«Мотиваційне інтерв'ювання» – це орієнтований на респондента стиль консультування, який визнає, що він повністю за зміни в поведінці. Мета мотиваційного інтерв'ювання – допомогти проаналізувати й подолати амбівалентність (подвійне ставлення) до зміни своєї поведінки та посилити самоєфективність, що дасть змогу здійснити позитивні зміни в поведінці.</p> <p>«Педагогічна скринька» передбачає листування педагога з батьками. Педагог періодично надсилає листи про успіхи дітей або про певні труднощі в вихованні. Батьки також можуть задати питання, які їх цікавлять і отримати відповідну консультацію.</p> <p>«Педагогічна бібліотека». Велику користь в педагогічному освіті батьків надає <i>зібрана в дитячому саду бібліотека</i>. За час перебування дитини в дошкільному закладі батьки можуть прочитати багато педагогічної літератури, причому вихователь має можливість керувати їх читанням і направляти його. Книги для такої бібліотеки підбирає і набуває в основному адміністрація дитячого саду; допомогти в цьому можуть і батьки. Корисно вести облік літератури, з якою ознайомилися батьки.</p> <p>«Бібліотека для ігор». Оскільки ігри вимагають участі дорослого, це змушує батьків спілкуватися із дитиною. Якщо традиція спільних домашніх ігор прищеплюється, у бібліотеці з'являються нові ігри, вигадані дорослими разом із дітьми.</p> <p>«Електронна газета або дайджест» (регулярно розміщується на сайті установи) спрямована на підвищення психолого-педагогічної компетентності батьків (законних представників), стимулювати інтерес батьків, педагогічної громадськості до діяльності ЗДО. Батькам часто немає часу читати паперові газети, навіть дуже цікаві. З електронним варіантом газети і батьки, і бабусі, і дідусі можуть ознайомитись у будь-який зручний для них час.</p> <p>«Сайт ЗДО» – інформаційний ресурс призначений для надання батькам, педагогам різноманітної інформації про історію закладу, педагогічний колектив, про останні події, що відбулися. Він надає можливість спілкування батьків і педагогів. Тут можна дізнатися про результати інноваційної діяльності садка, про зміцнення його матеріально-технічної бази. Створення і функціонування сайту навчального закладу направлені на вирішення наступних завдань:</p> <ul style="list-style-type: none"> – формування цілісного позитивного іміджу навчального закладу; – удосконалення інформованості батьків про якість освітніх послуг в установі; – створення умов для взаємодії учасників освітнього процесу, соціальних партнерів навчального закладу; – здійснення обміну педагогічним досвідом; – стимулювання творчої активності педагогів. <p>«Блог вихователя» дає можливість педагогам обмінятися корисним досвідом, проводити консультації для батьків, майстер-класи.</p>

Свята, розваги, пізнавальні заходи	<p>«<i>Родинні фестивалі</i>». Мета даних фестивалів популяризація культурних і моральних цінностей сімей вихованців, збереження та розвиток родинних традицій, уподобань, хобі, обмін досвідом сімейного виховання, розкриття творчих здібностей.</p> <p>«<i>Сімейні проекти</i>». Метод проектів дозволяє батькам стати безпосередніми учасниками освітнього процесу та збагатити свій педагогічний досвід і отримати початкове задоволення від своїх успіхів та успіхів дитини. Проекти сприяють створенню позитивної, дружньої атмосфери, налагодженню взаєморозуміння між батьками та вихователями, спонукають допомогти одне одному робити життя дитини вдома й у закладі дошкільної освіти змістовним і радісним. Проекти за участю батьків можуть тривати від кількох днів до кількох тижнів або навіть місяців. Вибір теми проекту і його тривалість залежать від того, над якою проблемою вирішили працювати батьки разом з педагогами, а також від наявності чи відсутності умов для цього в закладі дошкільної освіти.</p> <p>«<i>Тематичні акції</i>» – це одна з інтерактивних форм роботи з батьками. Акції спрямовані на співпрацю сім'ї у вирішенні проблем освіти та виховання дітей, підвищення ролі та відповідальності батьків у справі громадянської освіти та виховання дитини. Ці акції можуть бути як для закладу дошкільної освіти взагалі, так і групами. Основними цілями акцій є: формування системи педагогічної взаємодії ЗДО та сім'ї на користь розвитку особистості дитини, розробка технології реалізації цієї взаємодії з різних напрямків. Внаслідок проведення акцій створюється сприятливе середовище для підвищення кількості контактів батьків з педагогами, формується позитивне ставлення батьків до установи, зростає потреба у створенні сімейного дозвілля. У ході реалізації тематичних акцій вирішуються такі завдання сімейного виховання: фізичний розвиток дитини, трудове та патріотичне виховання, формування екологічної культури, підготовка до сімейного життя та інші. Тематичні акції як інтерактивна форма взаємодії з батьками сприяють розширенню уявлень у дітей та батьків про різні освітні області програми, зокрема, вони можуть бути спрямовані на формування ціннісних відносин до рідного міста, його історії, основним пам'яткам, сприяють підвищенню рівня знань у дошкільнят про рідний край, активізувати співпрацю закладу освіти та сім'ї.</p>
Соціологічні дослідження	<p>«<i>Опитування та анкетування</i>». Вони дають можливість не лише отримати інформацію про дитину, а й почути побажання батьків та їхні очікування щодо дитячого садка, їхню думку про роботу дошкільного закладу.</p>

Висновки та пропозиції. Ефективна співпраця вихователів з батьками має будуватися на партнерських засадах. Зміст роботи з родинами реалізується через різноманітні форми. Добір форм роботи з батьками має відбуватися, по-перше, з урахуванням культурних, соціально-економічних соціально-психологічних умов, ціннісних орієнтацій батьків, а також можливостей закладу дошкільної освіти, а по-друге – з наданням переваги тим із них, які ґрунтуються на діалоговому спілкуванні, передбачають міжособистісну взаємодію, сприяють досягненню взаєморозуміння, співпереживання.

Важливою умовою реалізації описаних змісту і форм партнерства у вихованні дитини є готовність учасників цього процесу, педагогів і батьків, до взаємодії на засадах партнерства.

Проведене дослідження не вичерпує порушеної проблеми. Перспективу подальшого дослідження вбачаємо в пошуку ефективних шляхів підготовки фахівців дошкільної освіти до проведення педагогічної роботи на засадах партнерської педагогіки з використанням сучасних форм та методів співпраці з сім'ями вихованців.

Список використаної літератури:

1. Априлева І. В. Соціально-педагогічне партнерство в освіті – сутність, основні ідеї. Теорія та методика навчання та виховання. 2021. № 51. С. 7–17.
2. Базовий компонент дошкільної освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.01.2021 р. № 33. URL: <https://inlnk.ru/oeIE5Y> (дата звернення 28.11.2021).

3. Борисова О. О., Борисова Н. В. Взаємодія освітнього закладу і родини в сучасному соціопросторі: з досвіду роботи американського та українського дошкільних закладів : навч. посіб. Переяслав–Хмельницький : ПП «СКД», 2019. 146 с.
4. Дитина: Освітня програма для дітей віком від двох до семи років /наук. кер. проекту В.О Огнев'юк; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богіч, В.М. Вертугіна [та ін.]; наук. ред. Г.В. Беленька; Київ ун – т ім. Б. Грінченка., 2020. 440 с.
5. Концепція освіти дітей раннього та дошкільного віку / Національна академія педагогічних наук України. Київ: ФОП Ференець В.Б., 2020. 44 с.
6. Косянчук С. Інтеграційні процеси у закладах загальної середньої освіти: педагогічне і соціальне партнерство. *Матеріали VI-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи: Інтердисциплінарні виміри (м. Конін – м. Ужгород – м. Херсон – м. Кривий Ріг, 26 квіт. 2019 р.)*. Конін – Ужгород – Херсон – Кривий Ріг: Посвіт, 2019. С. 79–81.
7. Лист МОН від 09.08.2021 № 1/9-404 «Про переліки навчальної літератури та навчальних програм, рекомендованих Міністерством освіти і науки України для використання в освітньому процесі закладів освіти у 2021/2022 навчальному році».
8. Нова Українська школа: організація взаємодії з батьками учнів початкової школи / Т. Бабко, О. Банах, А. Вознюк, Г. Коломоець, Л. Кудрик, О. Мельник. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2020. 208 с.

Aprieliava I., Syrova Y. Modern organizational and pedagogical aspects of the social partnership of children and families

The article discloses certain issues of the organization of partnership interaction between families of pupils and teachers in pedagogical work in the conditions of a preschool education institution. The importance of parents' participation for quality assurance of the educational process of the preschool education institution on the basis of pedagogical partnership is emphasized. It was established that the pedagogical partnership of teachers and parents of preschool children is carried out mainly through: involvement of parents in the pedagogical process; expansion of the scope of parents' participation in the organization of the life of an educational institution; presence of parents at classes at a time convenient for them; creation of conditions for creative self-realization of teachers, parents, and children; informational and pedagogical materials, programs of joint activities of children and parents; unification of the efforts of the teacher and parents for joint activities in the upbringing and development of the child: the manifestation of understanding, tolerance and tact in the upbringing and education of the child, respect of the family and the educational institution for each other. In the course of scientific research, effective ways of establishing cooperation between teachers and parents were determined: To solve the issues of harmonious upbringing of preschool children, educators use both traditional and innovative forms of cooperation with families. It was determined that the main goal of introducing one or another form of pedagogical partnership is to establish trusting relations between children, parents and teachers, to unite them in one team for their joint solution. The modern classification of forms of interaction with parents, outlined in the educational program for children from 2 to 7 years old «Child», was analyzed. It was established that modern forms of interaction with parents are informational and educational, individual, group, creative, informational and communicative forms. A comparative analysis of the integration of the most common forms of cooperation with families with forms and methods of partnership interaction is represented. It was established that the selection of forms of work with parents should take into account cultural, socio-economic, socio-psychological conditions, value orientations of parents and the capabilities of the preschool education institution. It is recommended to give preference to forms and methods based on dialogic communication.

An important condition for the implementation of the described forms of joint work with parents in raising a child is the readiness of the participants in this process, teachers and parents, to interact on the basis of partnership.

Key words: *partnership interaction, teachers, parents of pupils, forms, methods of partnership interaction.*